

Innowacyjność uważa się za jeden z kluczowych czynników wzrostu gospodarczego, a co za tym idzie, bardzo ważne jest pełne rozpoznanie i zrozumienie czynników, mających wpływ na działania innowacyjne gospodarki. Polska przeszła w przeciągu ostatnich trzech dekad ogromne zmiany w powiązaniu z zachodzącą transformacją gospodarczą, które spowodowały znaczne zmiany intensywności i charakteru konkurencji w różnych branżach polskiej gospodarki. Relacja między konkurencją i innowacją jest złożona. Natężenie konkurencji ma wpływ na strategię firm, ich przychody, rentowność a tym samym potencjalne zyski z wdrożenia innowacji, konkurencja jednakże, sama w sobie może zależeć od innowacyjności firm. Głównym celem proponowanego projektu badawczego jest zrozumienie charakteru relacji między konkurencją i innowacyjności w kontekście polskiej gospodarki i identyfikacja kanałów, którymi przebiega powyższa relacja. W wyniku realizacji projektu będziemy mogli również zrozumieć przyczyny zróżnicowanego poziomu innowacyjności polskich firm. Większość dotychczasowych badań koncentrowała się na rozwiniętych gospodarkach. Występowała jednocześnie znaczna rozbieżność wyników empirycznych dotyczących kształtu i znaczenia rozpatrywanej relacji, a w niektórych przypadkach, nawet samego kierunku przyczynowości między konkurencją i innowacjami. Tradycyjna teoria ekonomii przewidywała występowanie zarówno negatywnej (np. Schumpeter 1942) bądź dodatniej zależności (np. Arrow 1962) oraz liniowy charakter związku pomiędzy intensywnością rywalizacji konkurencyjnej i intensywnością innowacji na poziomie firm. Ostatnie badania teoretyczne wskazały jednak na możliwość wystąpienia nieliniowej relacji, a w szczególności kształtu odwróconej litery U (Aghion i in. 2006). Jednakże jej występowanie potwierdzają wyniki empiryczne wyłącznie dla niektórych gospodarek rozwiniętych, takich jak Wielka Brytania czy Japonia (Aghion et al. 2006, Inui et al. 2012), inne wyniki je natomiast odrzucają (Hashmi 2013 w przypadku USA). Potencjalna nieliniowość zależności ma istotne konsekwencje dla polityki gospodarczej.

Nasza wiedza na temat przedmiotowej zależności jest ograniczona dla gospodarek wschodzących czy rozwijających się, które są w stosunku do wcześniej rozpatrywanych, daleki do globalnej granicy technologii. Do nielicznych wyjątków zaliczyć należy m.in. analizy przeprowadzone przez EBOR (2014) czy Friesenbichlera & Penedera (2016). Dogłębne analizy nie były jednak przeprowadzane jak dotąd wyłącznie dla polskich przedsiębiorstw co wyróżni nasze badanie. Główną zaletą naszego badania jest fakt, iż umożliwi ono dogłębną analizę polskich przedsiębiorstw łącząc podstawowe dane finansowe jak i szczegółowe dane jakościowe dotyczące innowacji z badania ankietowego z danymi na temat regionów o charakterze gospodarczym jak i instytucjonalnym. W stosunku do wcześniejszych analiz badanie przeprowadzone zostanie na dużo większej próbie badawczej.

Podstawowym celem przedkładanego projektu jest empiryczna identyfikację rodzaju i kształtu relacji między intensywnością konkurencji rynkowej a zachowaniami innowacyjnymi firm działających w Polsce. Kolejnym celem jest weryfikacja wpływu charakteru i intensywności walki konkurencyjnej oraz charakteru i intensywności innowacji na ogólną efektywność przedsiębiorstw na ich rynkach relewantnych. Trzecim celem jest sprawdzenie znaczenia uwarunkowań sektorowych i regionalnych na podstawową relację, jak również potencjalnego zróżnicowanego oddziaływania wewnętrznych (krajowych) i zewnętrznych źródeł konkurencji. Ostatnim jest natomiast sformułowanie zaleceń i rekomendacji dla polityki organów centralnych i regionalnych w zakresie polityk rozwoju i wzrostu, innowacji jak i polityki konkurencji. W proponowanym badaniu przyjmujemy następującą hipotezę bazową: *związek między innowacyjnością polskich przedsiębiorstw i presją konkurencyjną (struktury rynku) ma charakter nieliniowy i kształt odwróconej litery U*. Sformułowaliśmy również sześć hipotez pomocniczych, których weryfikacja powinno znacząco przyczynić się do rozwoju dziedziny nauki.

Złożoność pytań badawczych zmusza nas do wykorzystania zarówno metodologii badań jakościowych i ilościowych. Główny zestaw danych będzie łączyć dane finansowe poziom firm (InfoCredit/Amadeus) z danymi z badania ankietowego metodą CATI skierowaną do menedżerów reprezentatywnej próbie przedsiębiorstw (1200 firm) oraz danych dotyczących cech regionalnych, co pozwala nam na uwzględnienie zróżnicowania regionalnych systemów innowacji. Dodatkowe dane dla ostatecznego zestawu firmy będą pobierane z Urzędu Patentowego RP, EPO oraz jego amerykańskiego odpowiednika. Dokonamy również podziału sektorów ze względu na charakter konkurencji analizując przeciętny dystans dzielący lidera od innych firm na sektory z konkurencją typu łeb w łeb oraz sektory konkurencji krok po kroku. Zakres sektorowy naszych badań obejmie wszystkie sektory przemysłu przetwórczego, jak i usług rynkowych, z wyłączeniem usług publicznych. Z metodologicznego punktu widzenia przeprowadzimy krytyczny przegląd literatury jak i istniejących polityk na szczeblu krajowym i regionalnym. Na etapie zbierania danych wykorzystamy metodę *desk research*, techniki zbierania jak i transformacji danych podstawowych. Główna analiza będzie wykorzystywać zaawansowane metody statystyczne i ekonometryczne (modele logit, Poissona, ujemny dwumianowy, regresję wielomianową, metody analizy danych panelowych jak i narzędzia ekonometrii przestrzennej). Projekt będzie trwał w całkowitej 24 miesiące i składał się z 9 wyodrębnionych zadań badawczych.